

شبکه وکالت در دوره امام عسکری(ع) توسعه پیدا کرد

حجت الاسلام گنابادی نژاد گفت: جهاد علمی، مبارزات سیاسی، توسعه شبکه وکالت میان شیعیان و آماده سازی شیعیان برای دوره غیبت، چهار عرصه فعالیت های دوران امامت امام حسن عسکری(ع) است.

حجت الاسلام گنابادی نژاد گفت: جهاد علمی، مبارزات سیاسی، توسعه شبکه وکالت میان شیعیان و آماده سازی شیعیان برای دوره غیبت، چهار عرصه فعالیت های دوران امامت امام حسن عسکری(ع) است.

حجت الاسلام حجت گنابادی نژاد به مناسبت ولادت امام حسن عسکری(ع) در گفتگو با خبرنگار مهر گفت: برای تبیین و گزارش فعالیت های تبلیغی امام حسن عسکری(ع) باید با این مقدمه مورد توجه قرار بگیرد که مراقبت ها، کنترل ها و فشارهای شدیدی از سمت حکومت عباسی نسبت به امام حسن عسکری(ع) به وجود آمده بود. سه خلیفه عباسی که با ایشان هم زمان بودند معتمد، معتضد و مهتدی هر کدام از این ها سختگیری ها و کنترل های فوق العاده ای برای حضرت داشتند، لذا حضرت در چنین شرایطی فعالیت های خودشان را در چند محور تنظیم و سازمان دهی کردند.

جهاد علمی امام عسکری(ع)

رئیس سازمان فرهنگی آستان قدس رضوی افزود: یکی از محور فعالیت های ایشان فعالیت های علمی بود که باید از آن به جهاد علمی امام حسن عسکری(ع) یاد کنیم چرا که ایشان با همه محدودیت های شدید حکومت عباسی، دست از کار علمی و تربیت شاگردان برنداشتند. در همان خفقان و فشار شدید، حضرت به سمت تربیت شاگردانی رفتند که هر کدام از آن ها سهم مؤثری در گسترش معارف دینی و پاسخگویی و تقابل با هجمه و شبهات دشمنان را عهده دار بودند. در این رابطه شیخ طوسی(ره) تعداد شاگردان ایشان را بیش از ۱۰۰ نفر از چهره های مشهور ذکر می کند. شخصیت هایی مثل احمد بن اسحاق اشعری قمی، ابو هاشم داود بن قاسم جعفری، عبدالله بن جعفر حمیری، ابو عمر عثمان بن سعید امری، علی بن جعفر صفار، محمد بن حسن صفار و ... این ها شاگردان امام عسکری(ع) بودند.

وی ادامه داد: فعالیت های علمی حضرت علاوه بر تربیت شاگردان در امتداد و پرتو همان انوار امامت و تدابیر ویژه ای که خود امام حسن عسکری(ع) داشتند در حل تنگناها و بن بست های جامعه هم بود. از باب نمونه اگر یکی از حکایت ها ذکر شود بد نیست؛ یک سال در زمان امام حسن عسکری(ع) قحطی شد. خلیفه وقت معتمد بود و فرمان داد نماز استسقاء اقامه شود. مردم ۳ روز متوالی نماز خواندند، ولی باران نیامد. روز چهارم جاثلیق، اسقف بزرگ مسیحی همراه مسیحیان به صحرا رفتند. یکی از راهبان هر بار که دستش را به سمت آسمان بلند می کرد باران می بارید. روز بعد این واقعه تکرار شد این قدر باران آمد که مردم دیگر تقاضای باران نداشتند.

حجت گنابادی نژاد سپس گفت: شرایطی پیش آمد که برخی از مردم دچار تردید و بعضاً اظهار تمایل به مسیحیت برایشان به وجود آمد. خلیفه نگران شد و امام حسن عسکری(ع) که آن زمان در زندان بود را به دربار دعوت کرد و گفت امت جدت را نجات بده که گمراه شدند. امام حسن عسکری(ع) فرمود جاثلیق و راهبان را بخواهید که روز سه شنبه به صحرا بیایند. خلیفه رو به امام کرد که مردم دیگر باران نمی خواهند، باران زیاد باریده و این ها از باران بی نیاز شده اند. امام فرمود بگویید سه شنبه بیایند.

وی افزود: وقتی آمدند حضرت رو به جاثلیق و راهبان کردند که شما کار خودتان را انجام دهید. این ها شروع به دعا خواندن کردند. در این بین یکی از راهبان بود که می خواست دست به سوی آسمان ببرد تا خواستند این کار را کنند، امام حسن عسکری(ع) فرمودند آن چه بین انگشتان است را از دستت جدا کن. همه متعجب شدند و برایشان سؤال پیش آمد مدنظر حضرت چیست، توجه شان به آن راهب جلب شد دیدند استخوان هایی لای پارچه ای پیچیده و کنار انگشتان دست آن راهب مخفی است. حضرت این را گرفتند و گفت حالا دعا کن. دعا کرد و هیچ بارانی نیامد. بعد حضرت فرمود این از خصوصیات استخوان های پیامبر است. هر پیامبری که استخوانش به سمت آسمان گرفته شود باعث نزول باران می شود. این ها به استخوان بدن پیامبری دسترسی پیدا کردند دست شان بوده و به سمت آسمان می گرفتند. ابزار و اهرم این ها این بوده که برملا شد و مزیت مسیحیت پیش مردم و خلیفه روشن شد.

مبارزات سیاسی امام عسکری(ع)

حجت گنابادی نژاد در ادامه عنوان کرد: حضرت علاوه بر تربیت شاگردان در بن بست ها و تنگناها با سرمایه علمی خود حضور پیدا می کردند و گره گشا بودند. عرصه دیگر فعالیت های حضرت جهاد و مبارزات سیاسی ایشان بود. فعالیت های حضرت هم سری بود هم توجه به ابعاد مختلف داشتند؛ مانند تقویت و توجیه سیاسی شخصیت های مهم و مؤثر شیعه. امام حسن عسکری(ع) نامه ای به علی بن حسین بن باب قمی از بزرگان و فقهای شیعه نوشتند و در آن تأکید کردند صبر کن و منتظر فرج باش که پیامبر(ص) فرموده برترین اعمال امت من انتظار فرج است. شیعیان پیوسته در اندوه خواهند بود تا فرزندم مهدی(عج) ظاهر شود. همان کسی که پیامبر بشارت داد زمین را از عدل پر خواهد ساخت، چنان که از ظلم و جور پر شده است. ای بزرگ مرد و مورد اعتماد و فقیه من صبر کن و شیعیان من را به صبر فرمان بده. این عبارت ها را خطاب به علی بن حسین بن باب قمی می فرمایند.

ایجاد شبکه ارتباطی وکالت برای ارتباط شیعیان با همدیگر و با امام

وی اظهار داشت: عرصه دیگر فعالیت های امام حسن عسکری(ع) ایجاد شبکه ارتباطی با شیعیان است. در دوره ایشان شیعیان در مناطق مختلف توزیع شده بودند و شیعه گسترش جغرافیایی پیدا کرده بودند. شیعیان در شهرهای مختلف مثل کوفه، بغداد، نیشابور، مدائن، خراسان، ری، آذربایجان، سامرا، جرجان، بصره و غیره بودند. در این شهرها چند شهر اهمیت ویژه داشت مثل سامرا، کوفه، بغداد، قم، نیشابور. ارتباط شیعیان با امامت از یک طرف و تعامل شیعیان با همدیگر دو دلیل عمده ای بود که باعث ایجاد شبکه ارتباطی و شبکه وکالت بین شیعیان به وجود آید.

حجت گنابادی نژاد اضافه کرد: سابقه شبکه وکالت هم از زمان امام جواد(ع) است که در زمان امام حسن عسکری(ع) توسعه و تداوم پیدا کرد؛ مثلاً ایشان ابراهیم بن عبده را نماینده و وکیل خودشان در نیشابور گذاشتند، احمد بن اسحاق بن عبدالله قمی اشعری را در قم گذاشتند، ابراهیم بن مهزیار اهوازی را در اهواز گذاشتند، محمد بن عثمان امری را در رأس سلسله مراتب وکالت تعیین کردند که این محمد بن عثمان بعدها جزء نواب دوران غیبت آقا امام زمان(عج) شدند. این شبکه وکالت و ارتباطی علاوه بر تعیین وکلا، بسترها و قالب های دیگری هم داشت. حضرت مکاتباتی را با مناطق مختلف انجام می دادند، نمایندگان و پیک هایی را به مناطق مختلف اعزام می کردند. امام ۲ نامه به شیعیان قم و مدینه نوشتند که این ها حکایت از همین ظرفیت شبکه ارتباطی امام حسن عسکری(ع) برای شیعیان است.

آماده سازی شیعیان برای دوران غیبت

وی همچنین عنوان کرد: محور دیگر فعالیت های امام حسن عسکری(ع)، تربیت و آماده سازی شیعیان برای دوران غیبت است. پیامبر اعظم(ص) و امامان شیعه به تدریج مردم را با موضوع غیبت امام زمان(عج) آشنا کردند و همه این ها در زمان دوره امامت و رسالت خودشان به موضوع مهدویت، غیبت و انتظار تأکید و توجه داشتند. افکار را برای پذیرش و فهم آن مهیا می کردند. این مسئولیت در عصر امام هادی(ع) و امام حسن عسکری(ع) که به عصر غیبت نزدیک تر می شد، شدت بیشتری پیدا کرد، لذا شما در مجموعه روایات می بینید حضرت امام هادی(ع) و امام حسن عسکری(ع) به موضوع غیبت امام زمان(عج) تأکید و توجه بیشتری دارند.

حجت گنابادی نژاد افزود: امام هادی(ع) اقدامات خودشان را نوعاً توسط نمایندگان شان انجام می دادند و کمتر شخصاً با افراد تماس می گرفتند. به مسئله ارتباط از طریق وکلا در زمان امام حسن عسکری(ع) توجه بیشتری شد، زیرا امام از یک طرف در محدودیت و کنترل حاکمیت بودند و واقعاً دسترسی برایشان به آن شکل فراهم نبود. حضرت مهدی(ع) را تنها به شیعیان خاص و نزدیک نشان می دادند. با توجه ملاحظات و تأکیداتی که برای حفظ جان حضرت ولیعصر(عج) شده بود، برای همه در دسترس نبودند، لذا ارتباط مستقیم حتی شیعیان با امام حسن عسکری(ع) روزه روز محدودتر می شد.

وی در ادامه گفت: احمد بن اسحاق که جزء وکلا و شاگردان حضرت هست نقل می کند از امام حسن عسکری(ع) پرسیدم که پیشوا و امام بعد شما کیست، حضرت به اتاق دیگری رفتند و طولی نکشید برگشتند درحالی که پسر بچه ای که حدود ۳ سال داشت را به دوش گرفته بود که رخسارش مثل ماه شب ۱۴ می درخشید. بعد امام حسن عسکری(ع) به احمد بن اسحاق رو کردند و فرمودند اگر پیش خدا و امام محترم نبودی پسر مرا به تو نشان نمی دادم. او همانم و هم کنیه رسول خداست. زمین را پر از عدل می کند چنان که از ظلم پر شده است. این ۴ عرصه، عرصه فعالیت های امام حسن عسکری(ع) در زمان امامت شان است که در دوره بنی عباس با همه سخت گیری ها و کنترل ها انجام می دادند.

روایاتی از امام عسکری(ع)

حجت گنابادی نژاد سپس گفت: روایت معروفی از حضرت امام حسن عسکری هست که برای طلبه ها یک روایت خیلی پر انس و پر معنایی است که حضرت فرمود «لَيْسَ الْعِبَادَةُ كَثْرَةَ الصَّلَاةِ وَالصَّوْمِ إِنَّمَا الْعِبَادَةُ التَّفَكُّرُ فِي أَمْرِ اللَّهِ». این جهت گیری ها همان توسعه معرفتی در راستای همان جهاد علمی حضرت است. یا روایت دیگر که حضرت امام حسن عسکری(ع) دارند این است: «خَصَلْتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا شَيْءٌ إِلَّا إِيمَانُ بِاللَّهِ وَ نَفْعُ الْإِحْوَانِ». برادری و برابری بین گروه های اسلامی را مورد توجه قرار می دهند، یا روایت خیلی جالب و قابل توجهی که امام حسن عسکری(ع) می فرمایند: «قُولُوا لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ حُسْنًا» با مردم خوب برخورد کنید «مُؤْمِنِهِمْ وَ مُخَالِفِهِمْ» چه آن هایی که با ایمان هستند چه مخالفین آن ها، یعنی حتی افراد غیر مؤمن.

وی در پایان گفت: امام حسن عسکری(ع) همچنین می فرمایند: «أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ فَيَسْتَبِطُ لَهُمْ وَجْهَةٌ» با مؤمنین خوش رفتار باشید، چون باید با آن ها حسن رفتار را داشته باشد «وَأَمَّا الْمُخَالِفُونَ فَيَكْلِمُهُمْ بِالْمَدَارَةِ لِإِحْتِدَائِهِمْ إِلَى الْإِيمَانِ» با مخالفین هم خوش برخورد باشید به خاطر این که بتوانید با مدارا آن ها را جذب دین کنید. یعنی آن شبکه سازی که حضرت مدنظرشان بود و آن گسترش دین و تشیع با همه محدودیت ها که مدنظرشان بود باز در همین سخنان و روایات حضرت امام حسن عسکری(ع) کاملاً مشهود است.